

Õiguskantsleri Kantselei

Teie 05.12.2015 nr

Meie 08.01.2016 nr 6-1/160038/1600126

Kõnnitee koristamise kohustusest

Lugupeetud []

Palusite hinnata, kas 01.07.2015 jõustunud ehitusseadustiku § 97 lõikes 6 sätestatud kõnnitee koristamise kohustus on kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1930. aasta [sunniviisilise või kohustusliku töö konventsiooniga](#). See konventsioon jõustus Eesti Vabariigi suhtes 07.02.1997.

[Ehitusseadustiku](#) (edaspidi *EhS*) § 97 lg 6 sätestab: „Linnas, alevis ja alevikus on teega külgneva maatüki omanik kohustatud korraldama sõidutee ja tema kinnisasja vahel asuval kõnnitee koristuse, sealhulgas lume ja libeduse tõrje, tasemel, mis võimaldab kõnniteel ohutult liigelda.“ Sisuliselt sarnane säte sisaldus ka enne ehitusseadustiku jõustumist, s.t kuni 30.06.2015 kehtinud [teeseaduse](#) (edaspidi *TeeS*) § 25 lõikes 7¹.

Õiguskantsler on ühe varasema sarnase avalduse pinnalt juba asunud seisukohale, et *TeeS* § 25 lõikes 7 sisaldunud **kõnnitee heakorra tagamise kohustus ei ole vastuolus põhiseaduse ega Eestile siduvate rahvusvaheliste lepingutega**.² Arvestades, et *EhS* § 97 lg 6 kordab sisuliselt teeseaduses sätestatud kohustust, jääb õiguskantsler oma varem väljendatud seisukoha juurde. Õiguskantsleri varasem seisukoht on kättesaadav õiguskantsleri kodulehel [seisukohtade andmebaasis](#).

Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1930. aasta sunniviisilise või kohustusliku töö konventsiooni (edaspidi *konventsioon*) art 2 lg 2 punkt b sätestab, et sunniviisiliseks või kohustuslikuks tööks konventsiooni mõttes ei peeta mistahes tööd või teenistust, mis kujutab endast osa täielikult suveräänse riigi kodanike loomulikest kodanikukohustest. Konventsioon ise nimetab kolme taolist kodanikukohustust: sõjaväeteenistust (art 2 lg 2 punkt a), hädaohu korral nõutavat tööd või teenistust (art 2 lg 2 punkt d) ning väikeseid kommunaalteenuseid, mida kogukonna liikmed teevad nimetatud kogukonna otsestes huvides (art 2 lg 2 punkt e).³

¹ Teeseaduse § 25 lg 7 nägi ette: „Linnas, alevis ja alevikus on teega külgneva territooriumi kasutaja kohustatud tegema heakorratöid sõidutee ja vastava territooriumi vahel oleval kõnniteel.“ *TeeS* § 25 lg 7 viitab küll teega külgneva territooriumi kasutajale, *EhS* § 97 lg 6 teega külgneva maatüki omanikule.

² Varasema menetluse raames hindas õiguskantsler ühtlasi [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) § 36 (mis volitab kohalikku omavalitsust kehtestama koormiseid mh heakorra tagamiseks) ning Tallinna Linnavolikogu 22.06.2006 määruse „Tallinna linna heakorra eeskiri“ § 2 lg 7 kooskõla põhiseaduse ja rahvusvaheliste lepingutega.

³ Praktikaks on taoliseks kodanikukohustuseks peetud nt ka vandekohtu töös osalemise kohustust riikides, kus seda süsteemi rakendatakse. Vt [General Survey concerning the Forced Labour](#)

Olukorras, kus konventsiooni osalisriik paneb mõnele kogukonnale teatud tööde tegemise või teenuste osutamise kohustuse, on konventsiooni kohaselt tõepoolest oluline, et need tööd oleksid mahult ja kestuselt mõõdukad, et neid tehtaks selle kogukonna huvides ning et kogukonna liikmete või nende esindajatega peetakse nende tööde või teenuste vajalikkuse osas nõu. Sellisteks lubatavateks töödeks on peetud üldisi heakorrahustusi (nt teede ja tänavate korrashoid), aga ka kohustusi püstitada kogukonna sotsiaalsete tingimuste parandamiseks vajalikke hooneid (nt väike kool või arsti vastuvõtupunkt).⁴

Sellest ei saa aga teha järeldust nagu ei võiks riigid ette näha muid mõõdukaid kodanikukohustuse väljenduseks olevaid üleriiklikke (s.t mitte mõnel konkreetsel kogukonnal lasuvaid) kohustusi konventsiooni art 2 lõige 2 punkti b mõttes. Ehitusseadustiku on vastu võtnud Eesti rahva parlamentaarne esindusorgan Riigikogu. Konventsiooni art 2 lg 2 punktist b ei saa ka järeldada, et säärase kohustuse kehtestamisel tuleks iga potentsiaalse kohustatud isikuga eraldi nõu pidada.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Merike Saarmann 6938414
Merike.Saarmann@oiguskantsler.ee

[Convention, 1930 \(No. 29\), and the Abolition, of Forced Labour Convention, 1957 \(No. 105\), Report III \(Part 1B\)](#), lk 24.

⁴ Vt samas, lk 33–34. Konventsiooni puhul tasub silmas pidada ka selle vastuvõtmise ajaloolist konteksti. Ajalooliselt on sunnitöö keelustamine kandnud eesmärki võidelda orjastamise ja orjatöö vastu. Ka 20. sajandi alguses, konventsiooni koostamise aegu, oli levinud sunnitöö kasutamine kolooniates, nt kohalike kogukondade tööjõu kasutamine erinevate ühendusvahendite ehitamiseks, aga ka kaevandustes ja istandustes. Vt samas, lk 4–5.